

СТАНОВИЩЕ

от доц. Борис Желев
за дисертационен труд
на **Веселина Найденова Гекова**

на тема

„СТЪКЛОТО В АРХИТЕКТУРАТА И ИНТЕРИОРНИЯ ДИЗАЙН В ПЕРИОДА ХХ-ХХІ ВЕК ”

за присъждане на образователната и научна степен “Доктор”.

Професионално направление: **8.2. Изобразително изкуство**

Научна специалност **„Визуално-пластични изкуства“**

Нов български университет

Департамент „Изящни изкуства“

Научен ръководител: доц. д-р Константин Димитров Вълчев

1. Данни за дисертанта.

Веселина Гекова завършва ОКС „бакалавър“ в Нов български университет в програма „Пластични изкуства“ с втора специалност „Живопис и монументална стенопис“, а през 2018 г. магистърската образователна програма „Изкуството от стъкло в дизайна и архитектурата“ в Нов български университет под ръководството на доц. д-р Константин Вълчев.

През 2019 г. е зачислена за докторант, самостоятелна форма на обучение в Докторска програма „Визуално-пластични изкуства“ към Департамент „Изящни изкуства“ на НБУ.

Веселина Гекова регистрира активно участие в творческите прояви на департамента – изложби, уъркшопи и постоянство в организирани от НБУ практики в Студиото по стъкло на Академията по изкуства в град Светла над Сазава, Чехия под ръководството на доц. д-р Константин Вълчев.

Творческите изяви на Веселина Гекова (3 самостоятелни изложби и участия в над 50 международни изложби, фестивали за изкуство и семинари) покриват широк диапазон на професионални компетентности в сферата на арт стъклото, като продължава да експериментира с материала и мястото му в общественото пространство.

Веселина Гекова е носител на редица отличия:

- Награда за пластиките си от стъкло в категория скулптура на Международния панаир на занаятите и изкуствата „Булгарика“, 2016 г.;
- Стипендия по програма „Изкуства“ на фондация „Св. св. Константин и Елена“ за интериорната светлинна инсталацията от оловен кристал „Еден“ 2017 г.;

Активната творческа и промотираща дейност в национален и международен план е в пълен синхрон с научната работа и публикациите на дисертанта.

2. Данни за докторантурата.

Интересът на Веселина Гекова към стъклото, като нова артмедия в съвременните пластични изкуства логично я води към зачисляване в докторската програма „Визуално-пластични изкуства“ на Департамента „Изящни изкуства“ при НБУ, самостоятелна форма на обучение.

Тема на научната разработка е „Стъклото в архитектурата и интериорния дизайн в периода XX-XXI век“, с научен ръководител доц. д-р Константин Димитров Вълчев – преподавател в НБУ и автор на няколко монографии в сферата на арт стъклото.

Съгласно договорите за академичен обмен по Европейската програма за мобилност Еразъм през 2014 г. Веселина Гекова специализира „Дизайн от стъкло“ в чешката академия на изкуствата „Томас Бата“ в Злин. Мобилността по програма Еразъм и летните практики в Студиото по стъкло на Академията по изкуства в град Светла над Сазава, Чехия ѝ дават възможност да изследва стъклото, като артмедия и да обогати познанията си за употребата на стъклото в съвременната архитектура и интериорния дизайн, имащи пряко отношение към последвалото научно изследване.

С решение на ФС на Магистърски факултет докторанта е отписан с право на защита и със Заповед № 3-РК-167 от 11.052021 г. е назначен съставът на научното жури и дата за публичната защита.

В хода на докторантурата и при подготовката и обсъждането на дисертацията **няма допуснати нарушения.**

3. Данни за дисертацията и автореферата.

Темата на дисертационния труд „Стъклото в архитектурата и интериорния дизайн в периода XX-XXI век“ е актуална и безспорно значима. Дисертацията е посветена на все още малко изследвана тема в съвременното българско изкуствознание, може би защото акцента е

поставен върху стъклото, като част и изразно средство на архитектурата и интериорния дизайн.

През последните години стъклото се превръща в предмет на задълбочено научно проучване, като вниманието на редица от младите изследователи е фокусирано основно върху витража и малка част от тях върху изкуството от стъкло (Арт стъкло/дизайн на стъкло). В този контекст настоящата научна разработка, засягаща присъствието на стъклото в архитектурата и интериорния дизайн се фокусира върху уникалната художествена идентичност на архитектурата от края на XIX до началото на XX век, преминавайки през художествените стилове, възникнали след началото на Индустриалната революция. Изследването поднася информация за творчеството на най-изявените представители на своето време - архитекти, дизайнери и проектант, допринесли за развитието и работили върху проблематиката на стъклото в архитектурата и интериорния дизайн.

В дисертацията добре са структурирани и детайлно проследени различните аспекти и примери на употребата на стъклото в архитектурата и интериорния дизайн, като са изведени техните специфики, описани са най-емблематичните обекти и са съотнесени към конкретната времева рамка – от началото на XX в. до първите десетилетия на XXI век.

Задълбочено е изследвано и проследено развитието в технологията за производство и приложението на стъклото в архитектурата през изминалия век, с цел да изтъкнат изключителните качества и полезните свойства на материала „Стъкло“. В този аспект „Стъклото“ е припознато като ключов материал в развитието не само на архитектурните стилове, но и на мисленето и поведението на обществото, защото именно архитектурата е огледало на епохата и като цяло моделира човешкото съзнание – размисли, мечти и стремежи.

Трета част от изследването разглежда личния принос на Веселина Гекова в изкуството от стъкло - обект реализиран във витражна техника (Дизайн на витражи в храм.паметник „Св. Александър Невски“, София.) и произведение от стъкло в нова артмедия (Дизайн на декоративно стъклено пано със сребърна амалгама в Софийска градска галерия.).

Дисертационният труд съдържа: увод, три глави, заключение, научни приноси, библиография на цитираната и използвана литература – 85 източника - печатни издания и електронни ресурси (прилежно датирани), списък на публикациите по темата на изследването, декларация за оригиналност. Трудът съдържа 192 страници, доказателственият материал е в приложение „Албум“ съдържащо илюстративен материал

(общо 45 репродукции). Прави впечатление изключително големият брой цитирания.

Авторефератът се състои от 31 стр., включващ: Увод, обобщено изложение от трите глави, Заключение, Приноси и списък на публикациите по темата. Авторефератът коректно отразява структурата и съдържанието на дисертацията.

Представеният дисертационен труд и автореферат са обвързани тематично с публикациите на докторанта.

Изложеният труд е оригинален авторски продукт на Веселина Гекова.

Не мота да не отбележа някои неточности в абзац „Екология“ (Дисертация, стр. ? и Автореферат, стр. 3) „*Стъклото е органичен и биоразградим материал, който не вреди на околната среда и човека*“. В действителност стъклото не вреди на човека, защото е биологически неактивно. Стъклото е минерален материал и не се разгражда в природата (според различни източници от 4000 до 1 милион години). Авторът е прав по отношение на рециклиране на суровината, защото може да се преработва в нови стъклени продукти неограничен брой пъти, като рециклирането спестява излишно замърсяване - 20% на въздуха и 50% на водата. Икономисва се и много енергия, която иначе би отишла за производство на първично стъкло.

Не мога да спестя обаче и пропуска на докторанта в дисертационния труд по отношение на използваната **методика и методически инструментариум** и т. нар. „**понятиен/терминологичен апарат**“, които мимоходом и повърхностно са споменати в автореферата.

Разработването „**Методика**“ на изследването е възлов момент в изследването, като изборът на вариант зависи освен от концепцията на изследването и от времето, с което разполага докторанта, и разбира се от неговите познания. Необходимо е било да се изведе класификация и да се опишат общите (емпирични, теоретични и комбинирани) и специфични методи на научно познание ползвани при научното изследване.

Понятийният апарат - спецификата на терминологията спрямо полето на изследване и конкретното ѝ приложение в него трябва да бъде изрично уточнена (в уводната част или в първа глава от изложението), особено употребата на термини, които са чуждици за българския език. Това щеше да спести на автора двукратното им тълкуване в текста. Забележката ми основно се отнася за термина - „**дизайн**“, който дори присъства в темата на труда. На места употребата му е двузначна (дали е проект или произведение на приложните изкуства), а някъде дори парадоксална и води

до словосъчетания като „...дизайна от Древността до Средновековието“!?

Езикът и стилът на изложението е на необходимото научно ниво, като друга основна препоръка е текста да се обработи от коректор по отношение на правописни грешки, смислови съчетания преди отпечатване.

Научният труд и авторефератът по отношение на обем са в съответствие със стандартите на докторантска дисертация.

4. Научни приноси.

Дисертационният труд на Веселина Гекова е оригинално изследване с ясно изразена бъдеща приложна насоченост.

Защитена е основната теза за ползите от употребата на стъклото в архитектурата и положителното въздействие на материала върху околната среда, обществото и човека, както и бъдещите тенденции в развитието на производството и употребата му, водят до явление, което прераства в културен феномен и дава тласък в световен мащаб на развитието на архитектурата и изкуството от стъкло.

От посочените 6 основни приносни моменти в дисертационния труд, безспорни по моя преценка са именно:

- Изведени са най-новите тенденции в архитектурата от стъкло и са поместени възможни посоки на бъдещо развитие.
- Посочени са корелативните връзки между употребата на стъкло в дизайна и архитектурата и екологията, физиологията и развитието на обществото.

Трудът предоставя солидна база от информация и визуални материали за автори и произведения в областта на архитектурата от началото на XX век до наши дни, голяма част от които непубликувани до този момент на български език. С оглед на което препоръчвам на автора да направи възможен по-широк достъпът до тях, като редактира текстовият и илюстративен материал и да го издаде под формата на монография.

5. Публикации и участия в научни форуми.

В Автореферата Веселина Гекова е посочила 2 публикации по темата на дисертацията, които напълно покриват законовите изисквания при процедурата:

1. Гекова, В. (2019) *Дигитална хуманитаристика върху стъклена медия. Пренасяне на изображение върху стъкло в архитектурата и*

дизайна. Списание „Литература“, София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, ISSN 1313-1451

2. Гекова, В. (2018) *Райската градина „Еден“ и основоположниците на човешкия род. Светлинна инсталация от издухани стъклени форми.* Списание „Литература“, София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, ISSN 1313-1451

Заключение.

Дисертационният труд разглежда актуална и значима тема. Написан е с ерудиция и познаване на проблематиката и като цяло би бил в помощ на преподаватели и студенти, работещи и обучаващи се в сферата на архитектурата, дизайна и арт стъклото.

Дисертационния труд на Веселина Гекова е обобщен резултат от нейната творческа и научна работа. Той е важно научно изследване с добра приложимост в нашата педагогическа практика.

След запознаване с представения дисертационния труд, автореферат, публикации, художественотворческата и научна дейност на докторанта, намирам за основателно да дам своята **положителна оценка**.

Смятам, че трудът **отговаря напълно на изискванията** на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и ЗВО.

Като имам предвид описаните достойнства и приноси на дисертационния труд, препоръчам на уважаваното жури да **присъди образователната и научна степен „доктор“ на Веселина Найденова Гекова**.

26.07.2021.
Велико Търново

доц. Борис Желев: